Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Palvelujohtaja Pirjo Juntunen
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
24.10.2022

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston lausunto HE 175/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistoa (TE-toimisto) antamaan asiantuntijalausuntonsa liittyen otsikossa mainittuun hallituksen esitykseen. Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Lakiesityksen mukaan tavoitteena on lisätä palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Palkkatuen käytön lisäämisen tavoitteena on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä ja sitä kautta nostaa työllisyysastetta. Tavoitteena on vähentää palkkatukeen liittyvää byrokratiaa yksinkertaistamalla palkkatukijärjestelmää siten, että järjestelmä olisi ennakoitavampi ja palkkatuen myöntö- ja maksatusprosessi nopeampi ja houkuttelisi työnantajia, erityisesti yrityksiä palkkaamaan työttömiä työnhakijoita palkkatuella nykyistä enemmän.

Palkkatukea koskevien säännösten muutos

Hallituksen esityksen mukaan laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (JTYPL) 7 luvussa säädettäisiin palkkatukea koskevista muutoksista.

1 § Palkkatuki

JTYPL 7 luvun 1 §:n mukaan palkkatuen tarkoitukseen lisätään vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.

Esitetty lisäys on tarkoituksenmukainen ja lain muutoksen tavoitteita tukeva. Etenkin 60 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta muutos on henkilöiden työllistymistä selkeästi parantava ja helpottava tekijä, koska jatkossa henkilöltä ei vaadittaisi enää yhdenjaksoista työttömyyttä. Muutos kannustaa ottamaan vastaan lyhytkestoisiä työtehtäviä, menettämättä oikeutta siltä työnantajalle mahdollisesti maksettavaan palkkatukeen.

2 § Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen

JTYPL 7 luvun 2 §:ssä palkkatuki esitetään rajattavaksi sellaisten työttömien työnhakijoiden työllistämisen edistämiseksi, jotka ovat valtion yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittamia alentuneesti työkykyisiä tai epäedullisessa asemassa olevia työnhakijoita. Hallituksen esityksen mukaan palkkatukea voitaisiin myöntää nuorten, ikääntyneiden, perusasteen koulutuksen vasassa olevien, maahanmuuttajien ja vähintään kuusi kuukautta ansiotyötä vailla olleiden sekä alentuneesti työkykyisten työllistymisen edistämiseen. Oppisopimuskoulutukseen palkkatukea voitaisiin myöntää myös muiden työttömien työnhakijoiden palkkakustannuksiin.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että esitetty kohderyhmän rajaus sulkisi pois iän perustella asiakasryhmiä, vaikka heillä olisi osaamisen päivittäisessä/kehittämisessä tarvetta. Esitys tarjoaa näihin tilanteisiin yhdeksi ratkaisuksi palkkatukea oppisopiskoulutuksen muodossa. Oppisopimuskoulutusta ei ole tällä hetkellä päivittäisessä asiakaspalvelutyössä koettu palkkatuen tapaan ketteräksi ja nopeaksi tukimuodoksi ja sen kaipaa tukimuotona kaipaa lisää markkinointia.

Hallituksen esityksessä muutosten tavoitteena on pakkatuen kohdentaminen entistä enemmän yrityksiin sekä palkkatuen yksinkertaistaminen. TE-palveluiden asiantuntijoilta saadun palautteen myötä palkkatukeen liittyy edelleen paljon eri vaihtoehtoja, mikä edellyttää edelleen asiakkaille opastusta ja neuvontaa. Viestinnällisesti palkkatuki kokonaisuus tulee olemaan edelleen haasteellinen ja on syytä miettiä nykyaikaisia viestinnän keinoja, joilla on mahdollisuus tuoda palkkatukea hyötyjen näkökulmasta esille. Päivittäisessä asiakaspalvelutyössä työnantajat ja yritykset toivovat selkää kannanottoa paljonko tuki on ja mille ajalle tukea on mahdollista saada.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

JTYPL 7 luvun 3 §:n mukaan työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous).

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että kotitaloudet ovat vähäisemmässä määrin hakeneet palkkatukea. Kotitaloudet hankkivat palvelut nykyisin ostopalvelujen kautta pääsääntöisesti.

Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen. Esitetty muutos on selkeä ja vähentää byrokratiaa. Toisaalta tämän muutoksen myötä työnantaja vastaa omasta toiminnasta.

Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin. Esitetty on perusteltu ja selkeä kannanotto työnantajille ja yrityksille.

Oppisopimuskoulutuksen osalta todetaan, että ko. palkkatuen muoto tulee lisääntymään ja voisi olla tarpeen säätää tarkemmin palkkatuesta oppisopimuskoulutuksen yhteydessä. Oppisopimus on isoimmille yrityksille ja työnantajille mahdollisuus ja heillä on resursseja palkata sekä organisoida työpaikkaohjaajia ohjaamaan oppisopimuskoulutettavia. Osalla pienistä yrityksistä ei ole resursseja kohdentaa työvoimaa oppisopimuskoulutettavan ohjaukseen.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

JTYPL 7 luvun 5 §:n mukaan työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin. Pykälässä esitetään myös muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään.

Esitetty muutos vähentää palkkatuen määrään liittyvää neuvontaa sekä ohjausta palkkatuen hakuvaiheessa sekä selkeyttää palkkatuesta viestintää. TE-toimiston näkökulmasta tällä muutoksella on vaikutusta palkkatuen maksatukseen eli vähentää pyydettävien lisäselvitysten määrää ja nopeuttaa palkkatuen maksatusta.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

JTYPL 7 luvun 6 §:n mukaan tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista. Tuen kesto olisi 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen.

Esityksen mukaan palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista.

Esitetyt muutokset palkkatuen määrän ja keston suhteen ovat selkeitä sekä selkeyttävät palkkatuen viestintää sekä neuvontaa- ja opastusta.

Esitetty mahdollisuus palkkatuen myöntämisestä uudelleen toiselle työnantajalle heti palkkatukijakson päätyttyä, mikäli tämä on tarkoituksenmukaista, on perusteltua, asiakaslähtöistä ja edistää osaavan työvoiman saatavuutta.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

JTYPL 7 luvun 7 §:ssä säädettäisiin palkkatuen myöntämisestä alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen.

Esityksen mukaan tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista. Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista

Esityksen mukaan tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

Esitetyt muutokset sekä täsmennykset ovat kannatettavia ja sisältävät osittain tapauskohtaista harkintaa.

8 § 100 prosentin palkkatuki

JTYPL 7 luvun 8 §:n 1 momentissa säädettäisiin yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille myönnettävästä 100 prosentin palkkatuesta pääosin nykyistä 9 §:n 1 momenttia vastaavasti.

Esityksen mukaan tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti. Kannatettava esitys.

Esityksen mukaan 100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille.

Esitys on kannatettava ja esitetyllä määrittelyllä mahdollistetaan kolmannen sektorin toiminta ja tuodaan välityömarkkinoiden palkkatukipaikat henkilöasiakkaille työllistymisen vaihtoehdoksi.

Esityksen mukaan, jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Esityksen mukaan arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Järjestöjen osalta uudistus mitä todennäköisemmin vähentäisi merkittävästi pitkään työttömänä olleiden työllistämistä palkkatuella valtakunnan tasolla. Esityksen mukaan syntyy ”kauppavaikutus”, mikäli järjestö myy tavaroita/palveluita yli 100 000 euron arvosta vuodessa. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto arvioi, että useilla järjestöillä on palvelutuotantoa siinä määrin, että edellä mainittu euromääräinen raja ylittyy. Siitä seuraa, että palkkatuki olisi heidän osaltaan myönnettävä de minimis -tukena, jolloin puolestaan tulee tarkasteltavaksi 200 000 euron ”myöntöraja” kuluvan ja kahden edeltävän verovuoden aikana. Esityksen suurin vaikutus olisi niihin järjestöihin, joilla on laajaa toimintaa ja jotka työllistävät enemmän.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistossa on pohdittu, tuleeko kauppavaikutusten arviointi sisältymään verottajan verotustietoihin. Nykyisen toimintatavan mukaisesti TE-toimisto on pyytänyt järjestöiltä tarkemmat verotustiedot (verotuspäätös, jäljennös viimeisimmästä verottajalle jätetystä veroilmoituksesta ja verohuojennuspäätös, jos sellainen on), jotta voidaan tarkistaa/arvioida katsotaanko palkkatukea hakevan järjestön harjoittavan elinkeinotoimintaa. On järjestöjä, joilla on elinkeinotoimintaa, jolloin 100 prosentin palkkatukea ei ole voitu myöntää.

Esityksen mukaan myönnettäessä työllisyyspoliittista avustusta järjestöille käytettäisiin samaa kriteeristöä kuin 100 prosentin palkkatuen kohdalla. Jos järjestön toiminta katsottaisiin kauppavaikutuksen alaiseksi, niin työllisyyspoliittista avustusta voitaisiin jatkossa myöntää näille toimijoille ainoastaan de minimis -tukena. Käytännössä tällaisella yhdistyksellä ei voisi enää jatkossa olla työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettua hanketta, koska de minimis -tuen enimmäismäärä kuluvan ja kahden edeltävän verokauden aikana on vain 200 000 €. Ratkaisevaa tässä on, mitkä järjestöt katsottaisiin sellaisiksi, joiden toiminnalla katsottaisiin olevan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto katsoo, että tämä asiakokonaisuus edellyttää selkeää sekä seikkaperäistä ohjeistusta kauppavaikutuksen selvittämiseksi esitetyn asetuksen lisäksi.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

JTYPL 7 luvun 10 §:ssä säädettäisiin poikkeuksista, jotka koskisivat palkkatuen myöntämistä oppisopimuskoulutukseen.

Esityksen mukaan palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan.

Esitys on tarkoituksenmukainen ja selkeä niin oppisopimuskoulutukseen osallistujan kuin työnantajan näkökulmasta.

Esityksen mukaan palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.

Esitetty harkinnanvaraisuus luon mahdollisuuksia yksilökohtaiseen palveluun, mutta tuo tullessaan eriäviä käytänteitä. Hallituksen esityksen mukaan oppisopimus on väljästi säädelty ja antaa joustavan mahdollisuuden henkilöasiakkaille päivittää omaa osaamista työpaikalla. Väljän sääntelyn oheen tarvitaan ainakin alkuvaiheessa vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seurantaa.

Esityksen mukaan tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana.

Esitys näyttäytyy tarkoituksenmukaisena ja joustavana menettelynä, mutta käytännön tilanteita varten tilanne edellyttää tarkennusta soveltamisohjeen muodossa.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

JTYPL 7 luvun 11 §:ssä säädettäisiin tuella palkatun siirtämisestä.

Esityksen mukaan edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös. Pykälässä säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle.

Esitys tuella palkatun henkilön siirtämisestä on tarkoituksenmukainen ja perusteltu. Esitetty muuttuva käytäntö lisää hallinnollista työtä, mutta selkeyttää ja tuo läpinäkyvyyttä tuella palkatun henkilön siirtämiseen liittyen. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto näkee tarkoituksenmukaisena, että tukiprosentti yhtenäistetään varsinaisen- ja käyttäjäyrityksen välillä.

55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Hallituksen esityksen mukaan laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (JTYPL) 7 a luvussa säädettäisiin 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta.

Tukimuoto on uusi ja kohdistuu kokonaan omaan, erilliseen asiakasryhmään. Tukimuoto sisältää erillisen kriteeristön, joka edellyttää selkää ohjeistusta ja neuvontaa asiakkaille. Uuden tukimuodon kohderyhmän ikä ja työttömyyden kesto huomioiden hallituksen esitys on kannatettava.

Hallituksen esityksen mukaan asiakkaan 55 vuoden iän lisäksi tulee täyttyä työttömyyskriteeristö eli työttömyyttä 24 kuukautta viimeisten 28 kuukauden aikana. Kriteeristön mukaisen hallituksen esityksessä esitetään vähintään 25 viikkotuntia, joka madaltaa työnantajan kynnystä palkata kohderyhmään kuuluva asiakas ko. palkkatuen muodon kautta. Esityksen mukaan tukimuotoon ei sisälly tarkoituksenmukaisuusharkintaa

Muutoksenhaku

Hallituksen esityksen mukaan laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (JTYPL) 14 luvussa säädettäisiin muutoksenhausta.

Esityksen mukaan nykyistä vastaavasti päätökseen ei saisi hakea muutosta eikä siitä saisi valittaa, jos palkkatuki on evätty ehdotetun 7 luvun 2 §:n 2 momentissa, 7 §:n 1 momentissa tai 7 §:n 3 momentin 3 kohdassa säädetyn työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan perusteella.

Esityksen mukaan nykyisestä poiketen päätökseen, joka koskee palkkatuen määrää, saisi hakea muutosta. Esityksellä täsmennetään lisäksi palkkatuen kestoa koskevaa muutoksenhakukieltoa.

Pohjois-Pohjanmaan TE toimisto toteaa, että muutoksenhakua koskevaa esitystä on tarkennettu ja sitä voidaan pitää kannatettavana.

Oulussa 24.10.2022

Palvelujohtaja	Palvelujohtaja
Pirjo Juntunen	Tarja Jokimäki

Tämä asiakirja KEHA/13557/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/13557/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Jokimäki Tarja 24.10.2022 12:15

Hyväksyjä Juntunen Pirjo A 24.10.2022 12:38